

DET KONGELIGE
KLIMA- OG MILJØDEPARTEMENT

Ifølge liste

Deres ref

Vår ref

Dato

19/3734-

23. november 2020

Avgjørelse av klager på vedtak om lisensfelling av ulv utenfor ulvesonen i region 4 og 5 i 2020-2021

Klima- og miljødepartementet viser til klager fra Naturvernforbundet og NOAH – for dyrs rettigheter på vedtaket. Klagen gjelder rovviltnemndene i region 4 og 5 sitt vedtak om kvote for lisensfelling av ulv utenfor ulvesonen i 2020-2021.

Klima- og miljødepartementet opprettholder kvoten på inntil 12 ulver i rovviltnemndene i region 4 og 5 sitt vedtak om lisensfelling av ulv utenfor ulvesonen for lisensfellingsperioden 2020-2021. Videre opprettholdes den avgrensingen av fellingsområdet som rovviltnemndene har vedtatt. Unntaket er at lisensfellingsområdet utvides til å også omfatte Lunner og Jevnaker kommuner, og de delene av Asker kommune som tidligere utgjorde Hurum og Røyken kommuner, som etter endringer i rovviltforskriften nå tilhører region 4.

Etter departementets vurdering er det rettslig grunnlag for å tillate lisensfelling av streifulv utenfor ulvesonen i region 4 og 5 etter naturmangfoldloven § 18 første ledd bokstav b. Departementet har lagt vekt på at streifulv normalt har stor vandringskapasitet og uforutsigbar områdebruk, og at påviste skader forårsaket av ulv utenfor ulvesonen siden 1. april 2020 i stor grad er forårsaket av enslige ulver på vandring.

Departementet anser at det ikke foreligger andre tilfredsstillende løsninger enn felling. Departementet har i avgjørelsen lagt stor vekt på prinsippet om en geografisk differensiert forvaltning. Departementet anser også at den vedtatte kvoten på inntil 12 ulver ikke vil true bestandens overlevelse. Det legges til grunn at vedtaket ikke er til hinder for å nå det nasjonale bestandsmålet for ulv neste år.

Postadresse
Postboks 8013 Dep
0030 Oslo
postmottak@kld.dep.no

Kontoradresse
Kongens gate 20
www.kld.dep.no

Telefon*
22 24 90 90
Org.nr.
972 417 882

Avdeling

Saksbehandler
Tommy Andersen
22 24 60 54

Klagene er dermed ikke tatt til følge.

1. Saksgang

Rovviltnemndene i region 4 (Oslo, de delene av Viken fylke som utgjorde Akershus og Østfold) og 5 (den delen av Innlandet fylke som utgjorde Hedmark) vedtok 28. august 2020 kvote for lisensfelling av ulv utenfor ulvesonen for lisensfellingsåret 2020-2021. Vedtaket ble påklaget av Naturvernforbundet og NOAH – for dyrs rettigheter. Rovviltnemndene behandlet klagene 8. oktober 2020 og opprettholdt sitt opprinnelige vedtak. Saken ble oversendt Klima- og miljødepartementet 9. oktober 2020. Miljødirektoratet ga sin faglige tilrådning i saken 30. oktober 2020.

2. Klagernes anførsler

Naturvernforbundet

- Total avskyting av ulv i Norge er allerede altfor høy. Det er derfor ikke populasjonsgrunnlag for å sette en så høy lisensjakkvote på ulv for sesongen 2020/2021
- 20 ulver er drept siden 01.10.2019. Dette er alt for lite vektlagt i saksbehandlingen, noe vi mener er en alvorlig saksbehandlingsfeil i strid med bl.a. naturmangfoldlovens kunnskapsgrunnlag, føre-var-hensyn og samlet belastning.
- Vedtaket har i særdeles sterk grad ivaretatt beitenæringsinteresser, men i svært liten grad ulven som en kritisk truet art. Det er i strid med Stortingets uttalte todelte målsetting i rovdyrforvaltningen.
- Stortinget har vedtatt at rovdyra skal forvaltes på en økologisk og bærekraftig måte, noe som ikke vurderes i saken. Derfor anser klager også at vedtaket er i strid med Stortingets vedtatte rovdyrpolitikk.
- Andre vesentlige bestandsregulerende faktorer er ikke vurdert. Særlig peker Naturvernforbundet på at det er en alvorlig faglig svakhet at krypskyting og den genetisk kritiske situasjonen i en særdeles liten ulvebestand ikke risikovurderes. Det må som et minimum forventes at slike kritiske faktorer også vurderes på en faglig tilfredsstillende måte for å sikre ulvens langsiktige overlevelse.
- Bernkonvensjonen vurderes ikke og vedtaket bryter med vesentlige prinsipper i våre internasjonale bevaringsbiologiske forpliktelser knyttet til denne som sier at skyting skal være aller siste utvei når alle andre tiltak er utprøvd. Det kan ikke sies å være tilfellet når det vedtas en kvote for vilkårlig skyting av ulv utenfor ulvesona.
- Den bilaterale avtalen med Sverige for å ivareta genetisk svært viktige ulver er ikke tatt høyde for i vedtaket. Det er alvorlig og kan føre til at genetisk svært viktige dyr skytes. Klager mener det er en saksbehandlingsfeil fordi den norsk-svenske genetikkavtalen brytes gjennom dette vedtaket.
- Krypskyting av ulv foregår og avdekkes jevnlig uten at dette diskuteres i vedtaket opp mot hva bestanden tåler.

- Klager mener også det er en feil i saksbehandlingen når kun ulver som skytes tas med i bestandsvurderinger og oversikt over døde ulver i sakspapirene, mens ulver som dør av andre årsaker ikke tas med i vurderingene.

Departementet viser for øvrig til klagen i sin helhet.

NOAH – for dyrs rettigheter

- Vilkårene for lisensfelling av 12 ulver utenfor ulvesonen er ikke oppfylt ved at:
 - a) vilkåret om at lisensfelling ikke truer bestandens overlevelse, jf. nml. § 18 andre ledd, og vurdering/begrunnelse knyttet til dette vilkåret ikke oppfyller kravene i nml. §§ 8, 9 og 10.
 - b) vilkåret om offentlige interesser av vesentlig betydning i § 18 første ledd bokstav c i nml., ift. lisensfelling av ulver i blå sone (rovviltprioriterte område nord for ulvesonen og øst for Glomma i Hedmark, med unntak av beiteområdet til Sølendalen havnelag), ikke er oppfylt, og vurdering/begrunnelse knyttet til dette vilkåret ikke oppfyller kravene i forvaltningsloven §§ 17 og 25
 - c) vilkåret om andre tilfredsstillende løsninger ikke er oppfylt, jf. § 18 andre ledd i nml., og vurdering/begrunnelse knyttet til dette vilkåret ikke oppfyller kravene i forvaltningsloven §§ 17 og 25.
- Klager mener at vedtaket strider mot nasjonal og internasjonal lov - §§ 4, 5, 8, 9, 10 og 18 i naturmangfoldloven, Grunnloven § 112 og artikler 2, 6 og 9 i Konvensjon om vern av ville europeiske planter og dyr, og deres naturlige leveområder (Bern-konvensjonen) – og bør omgjøres slik at det ikke tillates noen lisensfelling av ulv utenfor ulvesonen.

Departementet viser for øvrig til klagen i sin helhet.

3. Rovviltnemndenes vurdering av klagene

Rovviltnemndene viste i sin vurdering av klagene til at de har hatt tilgang til den nødvendige og eksisterende kunnskap for å kunne fatte et gyldig vedtak, jf. nml. §§ 8 og 10, jf. også forvaltningsloven § 17. Rovviltnemndene kunne ikke se at det var innkommet nye opplysninger eller andre hensyn som ikke var kjent på vedtakstidspunktet, og de vurderte at vedtaket er tilstrekkelig begrunnet. Rovviltnemndene kom etter dette til at klagene ikke tas til følge, og opprettholdt sitt vedtak av 28. august 2020. Klagene ble derfor oversendt til Klima- og miljødepartementet for endelig avgjørelse, jf. forvaltningsloven § 33 fjerde ledd.

4. Miljødirektoratets faglige tilråding

Miljødirektoratet avga 30. oktober 2020 en samlet faglig tilråding for vedtatte kvoter for lisensfelling av ulv utenfor ulvesonen for 2020-2021.

Miljødirektoratet har avgrenset sin faglige tilråding som følger:

"Vår faglige vurdering i denne saken avgrenses til de vedtatte lisensfellingskvotenes konsekvenser for:

- mulighetene for å oppnå bestandsmålet for ulv etter neste yngling*
- genetisk status og utvikling for den skandinaviske ulvebestanden*
- den skandinaviske ulvebestandens overlevelse*

I tilrådingen er det blant annet gitt en oversikt over bestandssituasjonen for ulv i Norge og Skandinavia:

"Rovdata har 2. juni 2020 publisert endelig bestandsstatus for ulv i Skandinavia for vinteren 2019/2020 (Wabakken m.fl. 2020). Det er registrert i alt 45 familiegrupper i Skandinavia (figur 1), hvorav 6 helnorske og 5 familiegrupper i grenserevir. Det er videre registrert 26 revirmarkerende par, hvorav 5 i Norge og 4 i grenseoverskridende revir. Dette er samlet sett en økning på 3 familiegrupper og revirmarkerende par i forhold til det som ble registrert forrige sesong. Det er ved siste inventering også en større relativ andel av familiegrupper, noe som tilsier at antallet individer i bestanden har økt siden forrige sesong.

Bestandsrapporten angir at det er registrert 6 helnorske ynglinger og 5 ynglinger i grenserevir. Alle revir i Norge er registrert innenfor norsk ulvesone, med unntak av det revirmarkedene paret i Spekedalen, som ble felt ved skadefelling 20. november 2019, og det revirmarkerende paret i Deisjøenreviret som er etablert dels innenfor og dels utenfor det nordvestre hjørnet av ulvesonen.

Det beregnede antall ynglinger i Norge blir 8,5 ynglinger inkludert grenserevir, og bestanden er følgelig over det nasjonale bestandsmålet som Stortinget har satt. Til sammenligning ble det registrert 8 ynglinger i Norge registrerings sesongen 2018/2019 hvorav 5 var helnorske og 10,5 ynglinger i 2017/2018, hvorav 8 var helnorske. Antallet helnorske revirmarkerende par og flokker har vært stabilt på 11 de siste fem årene, tilsvarende data inkludert grenserevir har også holdt seg på et relativt stabilt nivå omkring 16 par og flokker, med nedgang til 15,5 siste sesong (se figur 2).

Antall individer

Det ble registrert 103-106 individer av ulv i Norge registrerings sesongen 2019/2020, hvorav 56 ble registrert med helnorsk tilhold. Etter fordeling av de ulvene som hadde tilhold på begge sider av riksgrensen var tallet 80-81 ulver i Norge, noe som er seks dyr mindre enn det som ble registrert sesongen 2018/2019. Bestanden er for sesongen 2019/2020 beregnet til ca. 450 ulver i Skandinavia, noe som er en økning med 70 dyr i forhold til den estimerte bestanden for 2018/2019. Det beregnede antallet for 2019/2020 fordeler seg med ca. 365 dyr i Sverige, inkludert halvparten av individer i grenserevir og de øvrige i Norge.

Tallene inkluderer også enslige ulver utenfor kjente revir. Det presiseres at døde ulver i løpet av overvåkingsperioden ikke er trukket fra disse tallene. Videre er det født nye kull med valper våren 2020, og hvor mange par og flokker som finnes sesongen 2020/2021 er foreløpig ukjent."

Miljødirektoratet redegjør videre for situasjonen i ulvebestanden hva gjelder både ulovlig jakt og høy grad av innavl, og at dette er kunnskap som må vektlegges ved fastsettelse av fellingskvoter. Om innavl og genetisk verdifulle individer anbefaler Miljødirektoratet også konkret at:

"Det bør legges til rette for at det kan tas raske beslutninger om å stanse lisensfellingens dersom det blir oppdaget verdifulle individer i områdene der lisensfelling pågår. Det at lisensfellingsperioden utenfor ulvesonen varer i seks måneder, tilsier at oppgaven med oppfølging bør være en løpende forvaltningsoppgave. Miljødirektoratet vil anbefale at fylkesmennene som besitter det administrative ansvaret for gjennomføringen av lisensfelling i det enkelte fylke, tillegges myndighet til å kunne stoppe lisensfelling av ulv, dersom det kommer kunnskap om genetisk verdifulle individer på vandring i, eller nær områdene, der det er åpnet for lisensfelling av ulv."

Om kvoten for lisensfelling av ulv utenfor ulvesonen uttaler Miljødirektoratet videre at:

"På oppdrag av Miljødirektoratet og Naturvårdsverket, har det skandinaviske ulveforskningsprosjektet Skandulv gjennomført beregninger av hvor mange ulv som kan felles for å oppnå ulike vekstnivåer i bestanden på norsk, svensk og samlet skandinavisk nivå etter endt lisensfelling. Resultatene av beregningene er presentert i rapporten "Beräkningar av beskattning av den Skandinaviska vargpopulationen 2021" (Liberg m.fl. 2020) publisert i mai 2020, og vi viser til rapporten i sin helhet (vedlegg B).

I rapporten bruker forskerne to ulike modeller for å beregne hvilket uttaksnivå som vil gi null-tilvekst, 5 % tilvekst og 10 % tilvekst i bestanden. Modelleringen som er gjort viser at en med et uttak på ca. 60 dyr i Skandinavia vil få en bestand av samme størrelse som ved forrige inventering (450 dyr) etter endt lisensfelling. Det er verdt å merke seg at det er betydelig usikkerhet knyttet til de beregnede verdiene, noe som er synliggjort i rapporten ved utregninger av konfidensintervall. Hvor stor sikkerhetsmargin en skal ta ut som følge av usikkerheten har betydning for hvor mange dyr som kan/bør tillates felt.

De beregnede verdiene angir antall dyr som kan tas ut i form av skadefelling, lisensfelling og nødverge i perioden 1. mai 2020 - 30. april 2021. I perioden fra 1. mai 2020 og frem til 25. oktober 2020 er det registrert 12 slike fellinger, åtte i Norge og fire i Sverige (Tabell 2). Videre har Naturvårdsverket opplyst om at lisensfellingskvoten for ulv i Sverige vinteren 2020/2021 vil være 24 dyr. Det vedtas ikke skadefellingskvoter i Sverige, men det må forventes at det også vil bli skutt noen ulver på skadefelling i Sverige.

Totalt vedtatt kvote av de regionale rovviltneemndene i områdene utenfor ulvesonen i Norge er 27 ulver for sesongen 2020/2021. Sett hen til historikken over vedtatte regionale lisensfellingskvoter på ulv og hvor stor andel av kvotene som faktisk belastes, er det lite sannsynlig at kvotene som er vedtatt for områdene utenfor ulvesonen vil bli effektivert i sin helhet. Særlig kvoten for region 3, på syv ulv, synes å være satt høyt målt mot kjent forekomst og fellingshistorikk. Direktoratet ser det ikke som sannsynlig at de vedtatte kvotene, inkludert kjent avgang grunnet felling etter 1. mai 2020, vil bringe den norske delbestanden av ulv under bestandsmålet på 4-6 ynglinger."

Når det gjelder den samlede belastningen ulvebestanden utsettes for, viser direktoratet videre til at det i perioden 1. mai 2019 – 30. april 2020 er registrert 22. døde ulver i Norge. Av disse ble 12 felt under lisensfelling, fem felt under skadefelling, to påkjørt, en skutt i nødverge og to døde av ukjent årsak. Videre viser Miljødirektoratet til at det i samme periode ble registrert 37 døde ulver i Sverige. I perioden 1. mai 2020 til 25. oktober er det registrert 15 døde ulver i Skandinavia, hvorav åtte i Norge.

Miljødirektoratet viser også til at vedtakene om lisensfelling av ulv utenfor ulvesonen ikke berører områder med kjente nålevende revirmarkerende par eller flokker av ulv, slik vi kjenner utbredelsen fra forrige vinters bestandsrapportering. Unntaket er ulvene i Deisjøreviret, som benytter noe areal utenfor ulvesonen, men rovviltneemdene har skjermet områdene som brukes av disse ulvene fra lisensfellingen. Miljødirektoratet vurderer dermed at den reproduserende delen av ulvebestanden i Norge, slik vi kjenner den i dag, ikke vil bli berørt av de aktuelle vedtakene utenfor ulvesonen.

Miljødirektoratets konklusjon

"Miljødirektoratet vurderer det som sannsynlig at det fødes tilstrekkelig med valpekull i 2021 til å oppnå det nasjonale bestandsmålet på 4-6 ynglinger etter endt lisensfelling 2020/2021, selv om den samlede kvoten som er vedtatt for lisensfelling av ulv utenfor ulvesonen effekteres.

Vi legger til grunn at Norges del av den Skandinaviske ulvebestanden i dagens situasjon bør forvaltes slik at bestanden er i øvre del av det nasjonale intervallmålet på 4-6 årlige ynglinger. Dette fordi bestanden har utfordringer knyttet til innavl og illegal felling.

Miljødirektoratet vurderer at den samlede kvoten på 27 ulver som er vedtatt for lisensfelling av ulv utenfor ulvesonen ikke truer den Skandinaviske ulvebestandens overlevelse. Dette forutsetter at retningslinjer for forvaltning av genetisk verdifulle ulver følges opp.

Den Skandinaviske ulvebestanden har utfordringer knyttet til innavl. Det er derfor viktig å øke overlevelsen til eventuelle immigranter fra Finland eller Russland og deres avkom. Miljødirektoratet anbefaler av den grunn at Fylkesmennene, som administrerer lisensfellingen gjennom lisensfellingsvedtakene, gis myndighet til å kunne stanse lisensfellingen, dersom slike genetisk verdifulle ulver skulle bli påvist i områdene der det åpnes for lisensfelling."

Det vises for øvrig til Miljødirektoratets faglige tilrådning i sin helhet.

5. Klima- og miljødepartementets vurdering

5.1 Det rettslige vurderingstemaet

Saken er behandlet etter naturmangfoldloven (nml.) §§ 18 og 77 og rovviltforskriften §§ 3, 4, 7 og 10. Nml. § 18 første og annet ledd har følgende ordlyd:

*«Kongen kan ved forskrift eller enkeltvedtak tillate uttak av vilt og lakse- og innlandsfisk
a) for å beskytte naturlig forekommende planter, dyr og økosystemer*

- b) for å avverge skade på avling, husdyr, tamrein, skog, fisk, vann eller annen eiendom*
- c) for å ivareta allmenne helse- og sikkerhetshensyn eller andre offentlige interesser av vesentlig betydning*
- d) for innfangning til gjenoppbygning av bestander*
- e) for innfangning til lovlig oppdrettsvirksomhet*
- f) for forskning, undervisning eller taksonomisk virksomhet, eller*
- g) som er fremmede organismer*

Vedtak etter første ledd bokstav a til f kan bare treffes hvis uttaket ikke truer bestandens overlevelse og formålet ikke kan nås på annen tilfredsstillende måte. Det skal ved vurdering av uttak av rovvilt etter første ledd bokstav c legges vekt på om bestandsmål som er vedtatt i Stortinget er nådd.»

Naturmangfoldloven § 18 er utformet med sikte på å gjennomføre Bernkonvensjonen artikkel 9 nr. 1, jf. lovens forarbeider (Ot.prp. nr. 52 (2008-2009)). Bestemmelsen må derfor tolkes på bakgrunn av konvensjonsbestemmelsens innhold.

Videre slår nml. § 5 første ledd fast at:

«[M]ålet er at artene og deres genetiske mangfold ivaretas på lang sikt og at artene forekommer i levedyktige bestander i sine naturlige utbredelsesområder».

Bestemmelsen pålegger ikke forvaltningen noen direkte forpliktelser, men er et moment ved lovtolkningen og skjønnsutøvelsen i vurderingen av vilkårene i nml. § 18. I Ot.prp. nr. 52 (2008-2009) skriver departementet på s. 82 blant annet følgende i omtalen av § 5:

«Gjennom Stortingets behandling av meldingen (St.meld. nr. 15 (2003-2004) - vår komm.) og ved forskrift 18. mars 2005 nr. 242 er det satt helt konkrete mål for forvaltningen av rovviltbestandene i Norge. Disse målene er forutsatt å være i samsvar med de nevnte internasjonale forpliktelser. Tilsvarende må da gjelde i forhold til målformuleringen i § 5. Dette innebærer at næringsmessige hensyn i rovviltpolitikken vil kunne vektlegges slik det er gjort i dagens regelverk.»

Forvaltningsmålet i nml. § 5 er trukket inn i den skjønsmessige vurderingen av saken.

Prinsippene i nml. §§ 8-10 og § 12 legges til grunn som retningslinjer, jf. nml § 7. Det samme gjelder nml. § 14 om andre viktige samfunnsinteresser. Når det gjelder kravet til kunnskapsgrunnlaget etter nml. § 8 og kravet til sakens utredning etter forvaltningsloven § 17, mener departementet at kravene til kunnskapsgrunnlaget er oppfylt og at saken er tilstrekkelig utredet. Føre-var-prinsippet tillegges derfor mindre vekt, jf. nml. § 9. Prinsippet i nml. § 11 om at kostnadene ved miljøforringelse skal bæres av tiltakshaver anses ikke som relevant i saken, ettersom det ikke er aktuelt å stille fordyrende vilkår.

5.2 Skadeomfang og fremtidig skadepotensial jf. nml. § 18 første ledd bokstav b

Det følger av nml. § 18 første ledd bokstav b at det kan tillates uttak av vilt «for å avverge skade på avling, husdyr, tamrein, skog, fisk, vann eller annen eiendom». Bernkonvensjonen

artikkel 9 nr. 1 andre strekpunkt stiller et liknende vilkår om at tiltakets formål må være «to prevent serious damage» på blant annet «livestock». Departementet legger til grunn at både Bernkonvensjonen og naturmangfoldloven krever at skaden er av et visst omfang og av en viss alvorlighetsgrad, for at felling skal kunne tillates.

Skade på sau:

Forvaltningsplanen for rovvilt i region 5 er delt inn i beiteprioriterte områder (grønn sone) og områder som er viktige både for å oppnå bestandsmålene for rovvilt og viktige beiteområder (blå sone). Den blå sonen inkluderer ulvesonen, men også større områder nord for ulvesonen i Stor-Elvdal og Rendalen kommuner.

I sekretariatets innstilling til vedtak fremheves det at antall sau som slippes på beite, og omfanget av skader på sau forårsaket av ulv, varierer i ulike områder utenfor ulvesonen. Sekretariatet understreker derfor at ikke alle områder utenfor ulvesonen kan vurderes likt.

I innstillingen skriver sekretariatet at det i liten grad slippes sau på utmarksbeite i blå sone nord for ulvesona og øst for Glomma i tidligere Hedmark fylke. Som følge av dette er det også lite tap til rovvilt i disse områdene. Sekretariatet skriver at et unntak er beiteområdet til Sølendalen havnelag, som ligger innenfor blå sone, men som i henhold til forvaltningsplanen skal forvaltes som prioritert beiteområde. I dette beiteområdet går et relativt stort antall dyr på beite og det har vært gjentakende skader av ulv, enkelte år også med svært stort skadeomfang.

Det fremgår videre av innstillingen at det innenfor de beiteprioriterte områdene utenfor ulvesonen i områdene som tidligere utgjorde Hedmark og Akershus fylker, inkludert beiteområdet til Sølendalen havnelag, er dokumentert til dels store tap av sau til ulv. Det fremgår videre at det er store årlige variasjoner i skadeomfang innenfor de ulike beiteområdene, men skadepotensialet er stort ved at det i disse områdene slippes et stort antall sau fritt på utmarksbeite. Sekretariatet viser til at det gjennom forskning fra SKANDULV er godt dokumentert at hovedutfordringen når det gjelder skader på beitedyr er knyttet til enslige ulver på vandring.

Departementet viser til at det ifølge rovbase.no per 16. november 2020 er påvist 144 skader på sau og lam i de tidligere fylkene Hedmark og Akershus forårsaket av ulv inneværende år, hvorav 5 av disse er knyttet til områder innenfor ulvesonen.

Skade på storfe:

Det følger av sekretariatets innstilling at det fra 2010 er dokumentert totalt 15 skader på storfe forårsaket av ulv, alle i området som tidligere utgjorde Hedmark fylke. På rovbase.no framgår det videre at av disse er 8 tilfeller innenfor ulvesonen, 5 tilfeller i blå sone utenfor ulvesonen, og 2 tilfeller i beiteprioritert område vest for Glomma. Sekretariatet anser at omfanget av skader og skadepotensialet på storfe utenfor ulvesonen er begrenset i alle områder utenfor ulvesonen.

Skade på hund:

På rovbases.no framgår det at det fra 2010 er påvist 15 hunder angrepet av ulv utenfor ulvesonen i region 4 og 5. I 2020 er det per 16. november ikke påvist angrep på hund utenfor ulvesonen i region 4 og 5. Etter sekretariatets vurdering i innstillingen er skadeomfang og skadepotensial på hund begrenset i alle områder utenfor ulvesonen.

Skade på tamrein:

I rovviltregion 4 og 5 er tamreindrift avgrenset til Elgå reinbeitedistrikt. På rovbases.no er det siden 2010 registrert 52 skader på tamrein påvist skadet av ulv i Elgå reinbeitedistrikt. Av disse er 7 skader påvist i 2020 (per 16. november). Sekretariatet skriver i innstillingen at skadeomfanget på tamrein er varierende, men at skadepotensialet er stort innenfor Elgå reinbeitedistrikt, ettersom tamrein beveger seg over store områder og går ute hele året. Utenfor Elgå reinbeitedistrikt drives det ikke tamreindrift i region 4 og 5, og sekretariatet anser at hensynet til tamrein ikke kan tillegges nevneverdig vekt utenfor reinbeiteområdene.

Samlet vurdering:

Skadeomfanget og skadepotensialet varierer i ulike deler av området som omfattes av rovviltmyndenes vedtak. Som det framgår av Miljødirektoratets tilrådning er det ikke kjente nålevende revirmarkerende par eller flokker av ulv utenfor ulvesonen i region 4 og 5, slik vi kjenner utbredelsen fra forrige vinters bestandsrapportering. Unntaket er deler av Deisjøreviret, et revir som ikke er omfattet av fellingsområdet i denne saken. Departementet legger derfor til grunn at dette vedtaket omhandler streifulv.

Streifulv har en uforutsigbar områdebruk og stor vandringskapasitet, og kan komme i konflikt med beiteinteresser. Slike ulver innebærer en risiko for omfattende skader på beitedyr. Departementet viser til forskningen fra SKANDULV som er nevnt over, og at Miljødirektoratet i sin faglige tilrådning uttaler at påviste skader forårsaket av ulv utenfor ulvesonen i stor grad er forårsaket av enslige ulver på vandring. På bakgrunn av dette finner departementet at vilkåret i nml. § 18 første ledd bokstav b er oppfylt for områdene utenfor ulvesonen i tidligere Akershus og Hedmark fylker i sin helhet for streifulver. Departementet viser også til nml. § 14 om avveining mot andre viktige samfunnsinteresser. Hensynet til å unngå eller begrense skade på husdyr og tamrein er tillagt stor vekt i saken.

Ettersom departementet har funnet at det er hjemmel etter nml. § 18 første ledd bokstav b for lisensfelling av streifulv i områdene utenfor ulvesonen i region 4 og 5 i sin helhet, drøftes ikke vilkåret i nml. § 18 første ledd bokstav c.

5.3 Vilkåret om at formålet ikke kan nås på annen tilfredsstillende måte

Etter nml. § 18 annet ledd er det et vilkår for felling at "*formålet ikke kan nås på annen tilfredsstillende måte*". I vurderingen av dette vilkåret vil prinsippet om en arealdifferensiert forvaltning, som er lagt til grunn i rovviltforskriften §§ 1, 3, 4 og 6 og i rovviltmyndenes regionale forvaltningsplaner, veie tungt. Av rovviltforliket fra 2011 fremgår det at soneinndelingen må forvaltes tydelig, noe som blant annet innebærer at beitenæring skal tilpasses rovvilt i de områder der rovvilt har prioritet, mens det i prioriterte beiteområder skal gjøres raske uttak av rovvilt som gjør skade på beitedyr. Dette setter grenser for hvor store

ressurser som skal settes inn og i hvor stor grad tilpasning til eventuell tilstedeværelse av ulv skal avkrevs av beitenæringene utenfor ulvesonen. Innenfor ulvesonen og området prioritert til andre rovviltarter, stilles det større krav om tilpasning av beitenæringene til en fast forekomst av rovvilt.

Departementet har funnet at det er hjemmel i nml. § 18 første ledd bokstav b for lisensfelling av streifulv utenfor ulvesonen i de områdene som tidligere utgjorde Akershus og Hedmark fylker. Departementet finner at tiltak som innebærer tilpasning av beitenæring til forekomst av ulv, som for eksempel inngjerding av beitedyr, ikke er en tilfredsstillende løsning i disse områdene. Departementet viser igjen til at enkeltulver som opptrer utenfor ulvesonen har stort vandringspotensial og uforutsigbart vandringmønster. Det vil derfor være vanskelig å forutse på en tilfredsstillende måte i hvilke områder det skal gjøres tilpasning av beitenæringen før skadesituasjoner oppstår. Slike tiltak kan derfor bli lite målrettede og lite kostnadseffektive.

Andre tiltak rettet mot ulv kan være et alternativ i særlige tilfeller. Dette gjelder først og fremst der det påvises genetisk verdifulle ulver utenfor ulvesonen. Radiomerking for å nærmere følge slike ulvers bevegelser og eventuelt flytting til områder innenfor ulvesonen eller til Sverige, er aktuelle alternative tiltak som vurderes fortløpende. I november 2019 ble en genetisk verdifull ulv, innvandret fra Finland/Russland, påvist i Engerdal kommune i det samiske tamreindistriktet Elgå. Grunnet skadepotensialet på tamrein ble ulven raskt flyttet til et område innenfor ulvesonen, og etter noen måneder med vandring har ulven etablert seg som lederhann i Deisjøreviret. Både radiomerking og flytting av ulver er imidlertid ressurskrevende tiltak som vurderes å være lite egnet for alle ulver som beveger seg utenfor ulvesonen. Dette har også dyrevelferdsmessige sider, ettersom menneskelig håndtering vil innebære en viss belastning for det enkelte individ. I tillegg vil det være usikkerheter knyttet til suksessen med slik flytting av ulv, det vil si om ulv som flyttes blir værende innenfor ulvesonen eller igjen legger ut på vandring utenfor ulvesonen.

Departementet viser også til at sekretariatet i innstillingen vurderer at det ikke foreligger andre tilfredsstillende løsninger enn lisensfelling i beiteprioriterte områder i områdene som tidligere utgjorde Hedmark og Akershus fylker, inkludert blå sone vest for Glomma i tidligere Hedmark fylke, og Sølendalen havnelag sine beiteområder i blå sone øst for Glomma. I øvrige deler av blå sone, altså blå sone øst for Glomma med unntak av Sølendalen havnelag, mener sekretariatene at det foreligger andre tilfredsstillende løsninger enn lisensfelling. Sekretariatet peker i den forbindelse både på at forvaltningsplanen legger opp til at det innenfor rovviltprioriterte områder i større grad skal gjennomføres tyngre forebyggende tiltak, og at skadepotensialet på sau er begrenset i området. Departementet viser i denne sammenheng til våre vurderinger over om vandringspotensial og uforutsigbart vandringmønster knyttet til enkeltulver som opptrer utenfor ulvesonen. Til tross for begrenset skadepotensial grunnet lite sauehold i større deler av blå sone øst for Glomma, er departementets vurdering at hele området utenfor ulvesonen i region 4 og 5 ses under ett, og at det ikke foreligger andre tilfredsstillende løsninger enn å tillate lisensfelling av streifulv i dette området.

På bakgrunn av dette finner departementet at det ikke foreligger andre tilfredsstillende løsninger enn å vedta lisensfelling av streifulv i tidligere Hedmark og Akershus fylker utenfor ulvesonen. Her innebærer prinsippet om en geografisk differensiert forvaltning at andre interesser enn ulv skal gis forrang. Det er derfor vanskelig å se for seg at det skal iverksettes tiltak som i praksis vil innebære at beitenæringen skal tilpasse seg ulv i beiteprioriterte områder. Departementet har på denne bakgrunn kommet til at vilkåret i nml. § 18 andre ledd om at formålet ikke kan nås på annen tilfredsstillende måte enn ved uttak, er oppfylt for streifulv utenfor ulvesonen i områdene som tidligere utgjorde Akershus og Hedmark fylker.

5.4 Vilkåret om at uttaket ikke må true bestandens overlevelse

Det følger av nml. § 18 andre ledd at vedtak etter bestemmelsens første ledd bokstav a til f bare kan treffes hvis uttaket ikke truer bestandens overlevelse. Vilkåret knytter seg til den sør-skandinaviske ulvebestanden. Dette følger av lovens forarbeider, jf. Ot.prp. nr. 52 (2008-2009) på s. 130:

"I de tilfeller hele bestander av en art befinner seg i Norge er Norge fullt ut forpliktet til å sikre denne bestandens overlevelse. Dette stiller seg imidlertid annerledes der en bestand befinner seg både i Norge og i ett eller flere andre land. I disse tilfellene skal ikke "bestandens overlevelse" vurderes bare ut fra de individer som befinner seg i Norge, men ut fra bestandens samlede utbredelse."

Dette er også lagt til grunn av Borgarting lagmannsrett i dom av 16. januar 2008.

Aktuelle momenter ved vurderingen av om uttaket truer bestandens overlevelse vil være (i) antall ulv i kvoten holdt opp mot totalt antall ulv i den sør-skandinaviske ulvebestanden, (ii) hvorvidt ulvene som kan felles etter kvoten antas å være genetisk viktige eller være blant de mest stabile reproduserende familiegruppene, (iii) denne kvoten sett i sammenheng med det samlede (forventede) uttaket i Norge og Sverige, (iv) andre konsekvenser uttaket kan få for ulvebestanden og (v) annen relevant informasjon om faktorer som kan påvirke ulvebestandens overlevelse i tiden fremover (bl.a. naturlig avgang, ulovlig jakt, påkjørsler m.m.).

Når det gjelder effekten av påvirkninger, jf. nml. § 10, foreligger det statusrapporter og annen vitenskapelig kunnskap som medfører at vi har betydelig kunnskap om den samlede belastningen arten utsettes for, blant annet genetikk. Ut over enkelte påkjørsler og tilfeller av sykdom skjer avgangen av ulv gjennom lisensfelling og skadefelling. Ulovlig avliving utgjør også en del av dødeligheten for ulv i Skandinavia.

Departementet er av den oppfatning at det foreligger grundige vurderinger fra både sekretariatet og Miljødirektoratet om ulvestandens status, genetiske situasjon og usikkerhet som det må tas hensyn til ved vurderingen av lovens vilkår om at uttaket ikke må true bestandens overlevelse.

Ulven er fredet i Norge, og klassifisert som kritisk truet på Norsk rødliste for arter 2015. Den svenske delbestanden er listet som sårbar (VU). Den skandinaviske bestanden er relativt liten og isolert. Vinteren 2019/2020 er bestanden beregnet til ca. 450 ulver i Skandinavia

(hvorav ca. 365 i Sverige, inkludert halvparten av individer i grenserevir). Dette er en økning sammenlignet med 2018/2019.

Små og isolerte bestander har økt risiko for å dø ut på grunn av genetiske forhold. Ulvebestanden er også etablert av få individer, hvilket har ført til en høy innavlsgrad, og gjennomsnittlig innavlskoeffisient er beregnet til ca. 0,24 for vintersesongen 2019/2020, noe som er en svak nedgang på 0,01 enheter i forhold til 2018/2019 og tilsvarende innavlskoeffisienten for vintersesongen 2017/2018. To søsken vil ha en innavlskoeffisient på 0,25, hvilket tilsier at ulvene i den skandinaviske ulvebestanden i gjennomsnitt er omtrent like nært beslektet som helsøsken. I tillegg til risikoen innavl medfører for bestandens overlevelse i et langsiktig perspektiv er det registrert innavlsrelaterte defekter slik som sterilitet i bestanden.

Fordi bestanden er så liten og den genetiske tilstanden så dårlig, er den svært sårbar når det gjelder effekten av felling og andre negative påvirkningsfaktorer. Uttak av ulv kan medføre tap av genetisk variasjon, og risikoen for genetisk tap må derfor avveies mot hensynet til andre interesser ved vurdering av felling.

Når det gjelder den genetiske situasjonen, har påfyll av nye gener inn i bestanden ved etablering av immigranter fra den finsk-russiske bestanden stor betydning for den skandinaviske bestandens overlevelse i et langsiktig perspektiv. Beregninger viser at det med dagens bestandsnivå trengs minst en immigrant hver 5-års periode for å opprettholde og bedre innavlsgraden i den sør-skandinaviske bestanden. Norge har felles retningslinjer med Sverige om forvaltning av genetisk verdifulle ulver. Innvandret ulv fra den finsk-russiske populasjonen og deres førstegenerasjons avkom skal så langt det er mulig unntas fra skadefelling og lisensfelling.

Miljødirektoratet viser til at etablering av immigranter fra den finsk-russiske bestanden vil ha svært stor betydning for bestandens overlevelse i et langsiktig perspektiv, og at konsekvensen av en lavere innvandringstakt enn en ny immigrant per 5-års periode er at den skandinaviske ulvebestanden må forvaltes på et vesentlig høyere bestandsnivå enn det som per i dag er målsetningene i Sverige og Norge for å sikre bestandens overlevelse. Miljødirektoratet viser til at det er få immigranter som blir reproduserende individer i den skandinaviske bestanden og således bidrar til å senke innavlsgraden. Samtidig finner Miljødirektoratet det krevende å gjøre en konkret vurdering av om den ønskede innvandringstakten er oppfylt fordi det tar noe tid fra innvandring skjer til informasjon om vellykket reproduksjon i 2. og 3. generasjonsleddet etter innvandrerens foreligger. Det vises til at det er registrert 5-6 immigranter (F0) som har reprodusert siden 2008, men at det foreløpig bare etter to av disse er registrert F1 (avkom) og F2 (avkom av avkom). Direktoratet peker videre at det er forhåpninger om at det vil bli registrert andregenerasjons avkom etter ytterligere en immigrant (Tivedentispa) i nær framtid ettersom 2-3 avkom etter denne ulven ble registrert i revirmarkerende par vinteren 2019-2020. I tillegg er en ny immigrant etablert i revirmarkerende par i Deisjøreviret, men fordi ulven etablerte seg på ettervinteren er det lite sannsynlig at dette paret har fått valpekull i 2020.

Departementet konstaterer at siste vellykkede innvandring og spredning av gener fra immigranter til den skandinaviske ulvebestanden fant sted med etablering av to ulike individer i 2008, men at situasjonen kan endre og bedre seg i nær framtid dersom vellykket reproduksjon i 2. og 3. generasjonsleddet etter Tivedentispa bekreftes vinteren 2020-2021.

Når det gjelder bestandssituasjonen for ulv, har departementet i sin behandling av saken lagt til grunn informasjon fra siste endelige rapport om bestandssituasjonen i Skandinavia for vinteren 2019-2020 som forelå 2. juni 2020. Det fremgår av rapporten at det er registrert 45 familiegrupper i Skandinavia i 2019-2020, hvorav 6 helnorske og 5 familiegrupper i grenserevir. Ulvene i et av de helnorske revirene (Letjenne) ble imidlertid felt under lisensfelling forrige vinter. Det er videre registrert 26 revirmarkerende par, hvorav 5 i Norge og 4 i grenseoverskridende revir. Ulvene i et av de helnorske revirmarkerende parene (Spekedalen) ble imidlertid felt forrige vinter. Samlet har det vært en økning på 3 familiegrupper og revirmarkerende par i Skandinavia i 2019-2020 sammenlignet med vinteren 2018-2019.

Bestandsrapporten angir at det er registrert seks helnorske ynglinger og fem ynglinger i grenserevir under registreringsperioden 2019-2020 (født i 2019). Alle ynglinger i Norge er registrert i tilknytning til norsk ulvesone. Det beregnede antall ynglinger i Norge blir 8,5 ynglinger inkludert halvparten av ynglinger i grenserevir, noe som er over det nasjonalt fastsatte bestandsmålet. Til sammenligning ble det registrert åtte ynglinger i Norge registreringsperioden 2018/2019, hvorav fem var helnorske.

Vinteren 2019-2020 ble det beregnet at det totalt var ca. 450 ulver i Skandinavia, noe som er en økning på 70 ulver sammenlignet med beregnet bestandsstørrelse vinteren 2018-2019. Det ble registrert 103-106 individer av ulv i Norge registreringsperioden 2019-2020, hvorav 56 ble registrert med helnorsk tilhold. Etter lik fordeling mellom Norge og Sverige av de ulver som har tilhold på begge sider av riksgrensen (47-50 ulver), var det 80-81 ulver Norge. Dette inkluderer også enslige ulver utenfor kjente revir. Døde ulver i løpet av overvåkingsperioden er ikke trukket fra disse tallene.

Det er i perioden 1. mai 2019 til 30. april 2020 registrert 22 døde ulver i Norge. Av disse ble 12 felt under lisensfelling, 5 felt under skadefelling, 2 påkjørt, 1 skutt i påberopt nødverge og 2 døde av ukjent årsak. I tilsvarende periode er det registrert 37 døde ulver i Sverige. Etter 1. april 2020 er det så langt registrert 8 døde ulver i Norge og 10 døde ulver i Sverige. De døde ulvene i Norge fordeler seg med 7 felt på skadefelling og 1 felt på lisensfelling.

Total vedtatt kvote for lisensfelling av de regionale rovviltnemndene i Norge er på 59 ulver i lisensfellingsperioden 2020-2021. Utenfor ulvesonen er kvoten på 27 ulver, hvorav 12 av disse er vedtatt for region 4 og 5 utenfor ulvesonen og 15 er vedtatt utenfor region 4 og 5. I dette vedtaket vurderes samlet effekt av kvotene som er satt utenfor ulvesonen. Den delen av kvoten som er satt innenfor ulvesonen (32 ulver i fem ulverevir) er under klagebehandling i departementet og vil bli behandlet i eget vedtak. Videre viser departementet til at det i Sverige er vedtatt lisensjakt på totalt 24 ulver vinteren 2020-2021, og at det i tillegg må

forventes at det også vil bli felt noen ulver på skadefelling i Sverige. Samlet gir dette et potensielt uttak av 83 ulver ved lisensfelling/licensjakt i Skandinavia vinteren 2020-2021, i tillegg til eventuell skadefelling i Sverige. Erfaringen fra tidligere år tilsier, som også sekretariatet og Miljødirektoratet beskriver, at kun en mindre andel av kvotene utenfor regionene 4 og 5 i Norge effektueres. Det samlede uttaket i disse øvrige rovviltregionene har de siste tre årene variert mellom to og seks ulver, og det er rimelig å legge til grunn at det ikke vil bli felt vesentlig flere ulver i andre rovviltregioner enn tidligere.

Skandulv har i rapporten "Beräkningar av beskattning av den Skandinaviska vargpopulationen" gjort beregninger for uttak som kan gjøres med utgangspunkt i ulike vekstnivåer. Beregningene gjelder antall ulver som kan felles totalt i perioden 1. mai 2020 til 30. april 2021. Det er benyttet to ulike modeller for å beregne effekten av uttak, og det er betydelig usikkerhet knyttet til beregningene. Resultatene viser at det kan felles 20-29 ulver i Norge dersom målet er å opprettholde den norske delen av bestanden på samme nivå i 2021, og 60-68 ulver totalt i Skandinavia dersom målet er å opprettholde den skandinaviske bestanden på samme nivå i 2021.

Ettersom vedtaket til rovviltnemndene i region 4 og 5 som gjelder lisensfelling av 32 ulver innenfor ulvesonen er under klagebehandling, vil departementet komme tilbake til dette i et eget vedtak. Det øvrige uttaket i Skandinavia utgjør da totalt 51 ulver, hvorav 24 i Sverige, 12 utenfor ulvesonen i region 4 og 5 samt 15 utenfor ulvesonen i øvrige rovviltregioner i Norge. I tillegg kommer kjent dødelighet på 18 ulver i Skandinavia etter 1. mai 2020, hvorav en av ulvene felt i Norge er trukket fra lisensfellingskvoten i region 1. Total potensiell dødelighet ved felling ligger dermed om lag i øvre del av det intervallet Skandulv har beregnet vil opprettholde den skandinaviske bestanden på samme nivå i 2021, men da med en forholdsmessig større andel av uttaket på norsk side enn på svensk side. Sett også i sammenheng med at faktisk fellingsresultat i Norge erfaringsvis er mindre enn vedtatte kvoter i rovviltregioner utover 4 og 5, er departementets vurdering at et slikt samlet uttak er forsvarlig.

I sin faglige tilrådning vurderer Miljødirektoratet at den samlede kvoten som er vedtatt for lisensfelling av ulv utenfor ulvesonen ikke truer bestandens overlevelse, under forutsetning at retningslinjer for forvaltning av genetisk verdifulle ulver følges opp.

Ved mistanke om tilstedeværelse av genetisk verdifulle ulver under lisensfellingsperioden skal forvaltningen ha beredskap for raskt å kunne beslutte eventuell stans i lisensfelling for å forhindre at slike ulver blir felt. Klima- og miljødepartementet delegerer ansvaret for den løpende oppfølgingen av dette i region 4 og 5 til Fylkesmennene, som besitter det administrative ansvaret for gjennomføringen av lisensfelling i det enkelte fylke. Videre er det i avgrensingen av lisensfellingsområdet tatt hensyn til at det ikke skal bli felt ulv i Deisjøreviret, der en genetisk verdifull ulv innvandret fra Finland/Russland er etablert.

Departementet legger videre til grunn at eventuell irregulær avgang av ulv innenfor region 4 og 5 etter at nemndene fattet vedtak 28. august 2020, blir belastet lisensfellingskvoten på vanlig måte, jf. rovviltforskriften § 7.

På bakgrunn av dette legger departementet til grunn at uttaket ikke vil true bestandens overlevelse, jf. nml. § 18 annet ledd.

5.5 Sannsynligheten for at bestandsmålet vil nås neste år

I tillegg til lovens vilkår om at uttaket ikke må true bestandens overlevelse, vurderer departementet om det med et slikt uttak er sannsynlig at bestandsmålet for ulv vil nås neste år. Bestandsmålet for ulv er fastsatt av Stortinget og fremgår av rovviltforskriften § 3 første ledd. Dette målet er et annet vurderingstema enn spørsmålet om bestandens overlevelse.

Det følger av kommentarene til rovviltforskriften § 7 andre ledd at ved vurdering av felling eller jakt skal rovviltmyndene gjøre en samlet vurdering av bestandens status og forventede utvikling og sannsynliggjøre at bestanden etter neste yngling fortsatt vil oppfylle det nasjonalt fastsatte bestandsmålet i regionen.

Departementet legger til grunn at den samlede lisensfellingskvoten på 27 ulver utenfor ulvesonen i hovedsak retter seg mot enslige streifdyr av ulv, hvor uttaket i begrenset grad påvirker bestandsoppnåelse.

Miljødirektoratet vurderer i den faglige tilrådingen blant annet at *Miljødirektoratet vurderer det som sannsynlig at det fødes tilstrekkelig med valpekull i 2021 til å oppnå det nasjonale bestandsmålet på 4-6 ynglinger etter endt lisensfelling 2020/2021, selv om den samlede kvoten som er vedtatt for lisensfelling av ulv utenfor ulvesonen effektueres.*

Departementet anser på denne bakgrunn at den samlede kvoten som er vedtatt for lisensfelling av ulv utenfor ulvesonen ikke er til hinder for å nå bestandsmålet etter endt lisensfelling.

5.6 Forholdet til "gynnsam bevarandestatus" ("gunstig bevaringsstatus")

Departementet viser til beskrivelsen av bestanden under vurderingen av vilkåret om bestandens overlevelse, og Miljødirektoratets tilrådingen. Den svenske regjeringen ga Naturvårdsverket i april 2015 et oppdrag om å utrede hva som kreves for at den svenske ulvepopulasjonen skal ha «*gynnsam bevarandestatus*» (gunstig bevaringsstatus) i henhold til EUs arts- og habitatsdirektiv. Utredningen er nærmere omtalt i Meld. St. 21 (2015-2016) *Ulv i norsk natur*.

Departementet mener at krav om gunstig bevaringsstatus i henhold til EUs arts- og habitatsdirektiv gir et beskyttelsesnivå som er strengere enn naturmangfoldlovens krav om at «*uttaket ikke truer bestandens overlevelse*» og det tilsvarende kravet etter Bernkonvensjonen artikkel 9 nr. 1 om at «*the exception will not be detrimental to the survival of the population concerned*». Vilkåret i direktivet om gunstig bevaringsstatus og vilkårene som gjelder bestandens overlevelse har ulik ordlyd og forhistorie, og det er etter departementets syn naturlig å tolke dem noe ulikt. Et uttak som ikke reduserer bestanden mer enn at den fortsatt anses å ha gunstig bevaringsstatus vil etter departementets syn ikke

true bestandens overlevelse. Også et uttak som innebærer en bestandsreduksjon ut over dette, vil kunne være i overensstemmelse med naturmangfoldloven og Bernkonvensjonen.

5.7 Avgrensning av lisensfellingsområdet

Deisjøreviret ligger delvis utenfor ulvesonen. I tråd med rovviltnemndenes vedtak, og av hensyn til at det ikke skal bli felt ulv i Deisjøreviret, åpnes det for lisensfelling utenfor ulvesonen i region 4 og 5 med følgende avgrensning:

- Den delen av Viken fylke som utgjorde Akershus fylke og som ligger utenfor ulvesonen, samt Jevnaker og Lunner kommuner og de delene av Asker kommune som utgjorde Hurum og Røyken kommuner
- Den delen av Innlandet fylke som utgjorde Hedmark fylke og som ligger utenfor ulvesonen, med unntak for et nærmere avgrenset område for å hindre at det blir felt dyr fra Deisjøreviret. Området som er unntatt fra lisensfelling omfatter: De delene av Stor-Elvdal og Rendalen kommuner som ligger øst for Glomma og sør for en rett linje fra der Rv 3 krysser Glomma nord for Atna til der Rv 30 møter Rv 217 ved Åkrestrømmen, videre sør for Rv 217 fra Åkrestrømmen til kommunegrensa mot Engerdal kommune.

Rovviltnemndene har vedtatt en slik avgrensning for å hindre uttak av genetisk verdifull hann i Deisjøreviret, og samtidig uttak av lederdyr i flokken før eventuelle valper i reviret kan klare seg selv. Departementet er enig i denne vurderingen.

Konklusjon

Klima- og miljødepartementet opprettholder kvoten på inntil 12 ulver i rovviltnemndene i region 4 og 5 sitt vedtak om lisensfelling av ulv utenfor ulvesonen for lisensfellingsperioden 2020-2021. Videre opprettholdes den områdeavgrensningen rovviltnemndene har vedtatt. Deisjøreviret ligger i hovedsak innenfor ulvesonen, men dekker også noe areal nord for ulvesonen.

Etter departementets vurdering er det rettslig grunnlag for å tillate lisensfelling av streifulv utenfor ulvesonen i Akershus og Hedmark fylker etter naturmangfoldloven § 18 første ledd bokstav b. Departementet har lagt vekt på at streifulv normalt har stor vandringskapasitet og uforutsigbar områdebruk, og at påviste skader forårsaket av ulv utenfor ulvesonen siden 1. april 2020 i stor grad er forårsaket av enslige ulver på vandring.

Departementet anser at det ikke foreligger andre tilfredsstillende løsninger enn felling. Departementet har i avgjørelsen lagt stor vekt på prinsippet om en geografisk differensiert

forvaltning. Departementet legger også til grunn at den vedtatte kvoten på inntil 12 ulver ikke vil true bestandens overlevelse. Det legges også til grunn at vedtaket ikke er til hinder for å nå det nasjonale bestandsmålet for ulv neste år.

Klagene er dermed ikke tatt til følge.

Med hilsen

Torbjørn Lange (e.f.)
avdelingsdirektør

Tommy Andersen
seniorrådgiver

Dokumentet er elektronisk signert og har derfor ikke håndskrevne signaturer

Kopi

Fylkesmannen i Innlandet
Fylkesmannen i Oslo og Viken
Miljødirektoratet
Rovviltnemnda i region 4
Rovviltnemnda i region 5

Adresseliste

Naturvernforbundet	Mariboegate 8	0183	OSLO
NOAH for dyrs rettigheter	Dronningensgate 13	0152	OSLO